

N:o 39.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 4 Maj 1867.

— — — — Andra Kammaren den 4 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, angående infordrande af landstingens underdåniga yttranden i fråga om inspektionen öfver folkskolorna.

(Särskilda Utskottets för folkskolelärare-seminariernas ombildning Utlåtande N:o 1.)

S. A. K.

Hos Riksdagen har förslag blifvit väckt, att, till beredande af ett önskvärdt samband, med afseende å verksamheten för folkskolan, mellan landstingen och den högsta myndigheten för landets undervisningsväsende, hos E. K. Maj:t måtte göras underdånig framställning bland annat derom, att landstingen måtte beredas tillfälle att afgifva förslag om det lämpligaste sättet för folkskole-inspektionens anordnande inom hvarje län.

Den af E. K. Maj:t anbefallda folkskole-inspektionen har, ordnad i öfverensstämmelse med Instruktionen för folkskoleinspektörer af den 30 December 1863, kraftigt bidragit till folkskoleväsendets utveckling och särskildt medfört det goda, att folkskolelärarne icke lemnats i okunnighet om nyare förbättringar inom denna undervisningsgren. Utan tvifvel skall den ock, sedan de af Staten anställde folkskole-inspektörernes antal för innevarande inspektionsperiod kunnat ökas till 39 och förnyad Instruktion den 31 sistlidne Januari för desse utfärdats, fortfarande och i än rikligare mån bära god frukt. Besinnar man likväl, att folkskolornas antal vid 1865 års slut utgjorde ej mindre än 9 högre och 3,374 egentliga folkskolor (deraf 1,247 flyttande), hvartill kommo 2,759 småskolor, eller inalles 6,142 skolor, och tages derjemte i betraktande den vidsträckta yta, på hvilken dessa skolor äro fördelade, så skall man lätteligen finna, att den inspektion öfver folkskolorna, som med dertill anslagna statsmedel för närvarande är möjlig att anordna, icke kan blifva så ingripande, så verksam, som behovet mångenstädes kräfver.

I syftning att tillfredsställa sagda behof hafva landstingen, hvilka, jemlikt Kongl. Förordningen om landsting af den 21 Mars 1862, ega att rådslå och besluta äfven om ärenden rörande undervisningen, flerstädes anställt egna folkskole-inspektörer, hvilka å deras vägnar haft att öfva tillsyn öfver folkskolan. Det är emellertid ögonskenligt, att genom den sålunda uppkomna dubbla inspektionen oredor lätt kunnat förorsakas. Det har icke alltid varit möjligt för den af landstinget tillsatte inspektören att iakttaga en sådan grannlagenhet, att han icke syntes ingripa i den verksamhet, som tillhör den offentliga myndigheten. Äfven lärers i några fall inträffat, att landstingsinspektörers verksamhet gjorts fruktlös genom bristande villighet å skolrådets sida att lyssna till deras föreskrifter — en ovillighet hvilken lätt kan uppstå, då skolråden finna sig ställda mellan tvänne icke alltid eniga myndigheter. Den skada, som i alla händelser genom en dylik landstingsinspektionens ställning ofta måste inträffa, är förspillandet af dyrbara krafter, hvilka, derest de på ett ändamålsenligare sätt blefve använda, skulle högeligen bidra till det åsyftade ändamålets befrämjande. — Efter hvad Riksdagen tror sig veta, hafva också dessa svårigheter dels afhållit åtskilliga landsting från uppoffringar, till hvilka de eljest icke varit obenägna, dels förmått andra att inskränka de af dem tillsatte inspektörernes verksamhet till endast sådana församlingar, till hvilka de af vederbörande skolråd kallades.

Då sålunda de flesta landsting ådagalagt ett lifligt intresse för folkskoleinspektionens utveckling; då den kännedom, landstingen, hvart och ett inom sin ort, otvifvelaktigt ega om denna orts egendomligheter och särskilda kraf, måste vara af största värde i fråga om folkskoleinspektionens ordnande inom samma ort; då landstingens beredvillighet att för ifrågavarande ändamål göra uppoffringar sannolikt skulle blifva större och mera allmän, derest en samverkan uppkomme mellan den offentliga och den enskilda inspektionen och dymedelst en utväg finnes att genom uppoffringarne åstadkomma de åsyftade frukterna: har Riksdagen ansett sig böra hos E. K. Maj:t i underdånighet anhålla, att E. K. Maj:t ville i nåder infordra landstingens underdåniga yttranden, huru landstingen anse, att folkskoleinspektionen må inom de respektive länen ordnas, och, i sammanhang härmed, huruvida och i hvad mån landstingen kunna finnas benägna att genom anslag bidra till möjliggörandet af en verksam och tillräcklig inspektion öfver folkskolorna.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 4 Maj 1867.